

are aripa de 66 mm și ciocul de 18,5 mm *. Cunoscind că, în timpul iernii, cojoaicele vagabondează uneori pînă departe de locurile lor de reproducere (nu numai spre sud, ci și spre celelalte puncte cardinale), este ușor de explicat prezența acestui exemplar în sud-vestul României, unde a putut ajunge fie din Ungaria, fie din Iugoslavia, sări în care trăiește ssp. *macrodactyla*.

De altfel, putem presupune că și acele exemplare care sunt caracterizate printr-o tentă mai ruginie decît cea a populației clocitoare sunt pasări eratici, provenite dintr-o regiune în care se manifestă într-o oarecare măsură influența apropiierii ssp. *macrodactyla*, de exemplu, din Polonia. Personal, am remarcat că, chiar și cojoaicele din republicile baltice sunt ceva mai viu colorate decît cele din restul părții europene a U.R.S.S., fără însă a depăși limitele variației individuale a subspeciei tip.

Cojoaicele care cuibăresc în România aparțin formei nominate *C.f. familiaris* L., dar ele posedă unele slabe caractere de *macrodactyla*. În timpul iernii este prezentă de asemenea forma tipică, chiar dacă este vorba de exemplare aparținând unor populații mai nordice; din Banat se cunoaște un exemplar de *C.f. macrodactyla* C.L. Brehm.

Notă asupra speciei *Certhia Brachydactyla* C.L. Brehm

În timpul elaborării lucrării de față am fost foarte atent la materialul pe care l-am avut la dispoziție în speranța identificării unor exemplare necunoscute de *C. brachydactyla* dar nu pot semnala nici un caz de acest fel. Menționez totuși că în afara singurului exemplar consemnat în literatura noastră de specialitate /4,6/ (♂, Bezdin, 13.I.1942), în Muzeul Banatului se mai păstrează încă un mascul, determinat chiar de D. Lintia, care a fost colectat în pădurea Casa verde de lîngă Timișoara la data de 16.I.1949.

* În catalogul său, D. Lintia (1944) notează la specia *C. f. familiaris* că se impune ca acest exemplar să fie comparat cu material tipic, dovedă că a sesiza particularitățile sale de colorit.

BIBLIOGRAFIE

1. Dombrowski, R.: *Ornis Romanicus*, București, 1912, pp. 298–300.
2. Dombrowski, R.: *Păsările României*, vol. I, București, 1946, pp. 217–219.
3. Hartter, E.: *Die Vögel des paläarktischen Fauna*, Berlin, Bd. I, 1916, pp. 317–320.
4. Lintia, D.: *Catalogul sistematic al faunei ornitologice române*, Timișoara, 1944, p. 41.
5. Stüff L.: *Ecological and geographical studies on the Tree-Creepers of the basin of the Carpathians*. Aquila, t. 63–64/1956–1957, 1957, pp. 144–153.
6. Vasiliu, G. D.: *Nomenclator avium Romanus*, Paris, 1968, p. 78.
7. Vaurie, Ch.: *Systematic Notes on Palearctic Birds*. No. 30, The Certhiidae. Amer. Mus. Nov., no. 1855, 1957, pp. 1–8.
8. Vaurie, Ch.: *The Birds of the Palearctic Fauna. Passeriformes*, London, 1959, pp. 536–541.
9. Vinogradski, M. A.: *Certhiidae*. In: G. P. Dementiev, N. A. Gladkov. *Prisi Sovetskogo Seliata*, tom. V, Moskva, 1954, pp. 702–706.

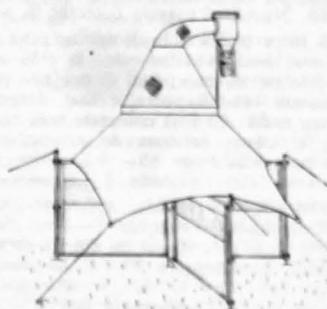
CAPCANĂ

AUTOMATĂ PENTRU

INSECTE

ZBURĂTOARE

CAROL NAGY

Entomologului profesionist sau muzeografului li se stau la dispoziție astăzi felurite aparate automate sau semiautomate, cu ajutorul cărora poate imbinătăți simțitor calitatea sau cantitatea materialului colectat, precum și exploarea raională a unor microbiotipuri specifice.

Cu toate acestea, colectarea insectelor zburătoare diurne este efectuată în marea majoritate a cazurilor aplicând metodele clasice de pind sau cosire pe vegetație, ceea ce nu asigură întotdeauna rezultate bune. Mai ales unele odonate, diptere, neuroptere, himenoptere sau lepidoptere nu permit apropierea colectorului sau, fiind deosebit de agere, reușesc să scape chiar din fileu. Pe de altă parte se cunosc insecte a căror înălțime de zbor corespunde etajului coroanei arborilor, unde capturarea lor este multă ingreutată, sau altele care se înălță doar înainte sau după ploile torențiale de vară.

Dificultățile prezentate pot fi foarte ușor înălțurate cu ajutorul capcanei automate a lui Malaise, care a publicat descrierea și schema de construcție a acestei instalații încă în anul 1937; totuși inovația sa a rămas aproape necunoscută pentru specialiști. În trebuință prezentarea originală precum și îmbunătățirile aduse de Townes (1962) și Móczár (1967) am construit această capcană la Stațiunea de Cercetări Marine «Prof. Ioan Borcea» din Agigea încă la sfârșitul anului 1967, aducind importante simplificări în construcție și în materialul utilizat. Totodată am folosit în exclusivitate materiale ieftine și la dispoziția oricui.

În urma experimentării instalației ne-am convins că această capcană poate fi recomandată specialiștilor, cu toate că nu am atins recorduri asemănătoare expedițiilor tropicale, unde utilizarea capcanei Malaise a asigurat imense cantități de artropode terestre colectate (Petersen, 1966). În condițiile faunei dobroghe, colectarea medie a fost de cîte 165 de exemplare de insecte pe zi, între lunile aprilie și septembrie 1968. Numărul maxim colectat în perioada cuprinsă între mijlocul lunii aprilie pînă la mijlocul lunii mai a atins de la 230 pînă la 470 insecte pe zi, exceptind cîteva zile ploioase sau înnorate cînd captura a fost deosebit de săracă sau nulă. Au fost colectate mai cu seamă diptere, al căror procent de abundență este cuprins în medie între 65—70%; himenoptere și indeosebi Ichneumonide și Chalcidoide 15—20%; himenoptere Apoide, Sphecoide, Chrysidoide, Pompiloide, Vespoide 5—7%; Neuroptere 1,2% (mai ales specii de *Chrysopa* și *Myrmeleonide*); Lepidoptere 3%; Coleoptere 1,8% (sau mai rar pînă la 12%); Odonate 1%; Psocoptere 0,5%; Orthoptere 0,5%; Trichoptere 0,2%; Mecoptere 0,1%; Homoptere și Heteroptere 0,1% (uneori 11%); și Aphidide uneori în masă. Rezultatele noastre sunt oarecum unilaterale, deoarece capcana a fost instalată într-un biotop xeroterm, în vecinătatea duanelor nisipoase maritime și din acest motiv raportul între diferențele ordine de insecte este în dependență de caracterul faunei pinului. Este demn de remarcat numărul foarte mare de specii și diversitatea lor de nebănit de la o zi la alta.

Forma îmbunătățita de construcție a capcanei Malaise se bazează pe o instalație de cort cu intrare patrulateră și blocarea zborului liber cu tot atiția perejii concentrici (vezi schiță). Ca stativ de bază am utilizat țevă de apedute obișnuită, cu un diametru intern de 2,7 cm, care a fost înălțită cca 30 cm în pămînt cu partea sa bazală, prevăzută cu un dop conic. De la acest stilp central pornesc patru perejii verticali de 120 cm înălțime și 150 cm lungime, atașați cu inele culisabile pe stilpi laterală, care sint tot țevi de apedute, însă numai de 12,5 cm diametru extern, înalte de 150 cm și înălțite în pămînt; iar partea lor superioară este ancorată cu fringhii de 0,5 cm grosime. Perejii verticali, ca și cortul capcanei, sunt confectionate din pinză verde, de preferat de culoare rezistentă razelor solare. Perejii verticali, pentru atragerea mai accentuată a insectelor antofile, trebuie prevăzuti cu benzi de pinză galbenă, lăție de 25 cm, atașate la înălțimea de 75 cm. Aici sint largi posibilități de experimentare privind culorile cele mai potrivite pentru grupurile de insecte urmărite special de colecționar.

Cortul capcanei este pătrat, cu laturile de 300 cm, marginile fiind ancorate cu inele, iar mijlocul atașat fix de inelul central. Acesta este confectionat din tablă de otel, grosă de 0,25 cm și lată de 5 cm, diametrul extern fiind de 60 cm. Pe acest inel se găsește montat fix conul central și suportul pilniei de colectare. Conul central de dirijare este acoperit cu un material translucid, de preferat de nylon sau, mai puțin corespunzător, marchizet (material folosit pentru perdele). Noi am utilizat o țesătură rară de gaz elvețian, destinat fileurilor planctonica, densitatea nr. 4, deosebit de rezistent la schimbările de condiții climaterice, meninind forma sa inițială și în urma ploilor abundente.

Insectele care zboară către fișia galbenă a perejilor despărțitori verticali, se ciocnesc de ea, cîmpul lor vizual este mult micșorat de terminațiile cortului, care sint intercalate între perejii și coborite spre pămînt, iar conul luminos oferă o aparentă ieșire, pe unde însă insectele ajung în pilnia colectoare. Aceasta trebuie acoperită cu un capac transparent și rezistent la dizolvantii organici. În acest scop poate fi folosită o cutie Petri cu diametrul de 20 cm. Pilnia colectoare se termină în partea ei inferioară cu o prelungire care intră strins în borcan cu gâtul de 4 cm deschizătură și cu două lame, iar marginea superioară a prelungirii are o bordură de 1 cm, pentru a impiedica pătrunderea apei în borcanul colector. În interiorul borcanului sint fișii de hirtie de filtru și un cilindru de sticlă de 25 cm³, în care se găsește vată imbibată cu cloroform, iar gura cilindrului este acoperită cu un capac din sită de metal, pentru a impiedica aderarea insectelor mici la vată. Toate cusăturile pin-

zelor sint invelite cu rejansă de 1 cm, ale cărei capete sint dublat introduse în inele de ancore.

Această capcană este de dimensiuni mijlocii, permătind o captură relativ mare, dar prezintă dezavantajul că nu este portabilă. Dimensiuni mai mici pot fi proiectate după necesități. Prin prelungirea stilpilor de susținere, capcana poate fi înălțată pînă la etajul coroanei arborilor, unde se vor putea colecta multe specii de insecte care în mod obișnuit nu se întâlnesc mai jos.

Înfiind deopotrivă de ieftină și simplu de confectionat, capcana mai prezintă avantajul că nu cere prea multe supravegheri. Noi am schimbat borcanul colector zilnic la orele 6,30, cantitatea de cloroform fiind suficientă pînă în ziua următoare. În cazul cînd borcanul se lasă — ca și în cazul nostru — pînă în ziua următoare, toate insectele cad înăuntru în timpul nopții. Nu este de preferat menținerea materialului pînă la orele mai tîrzii din ziua următoare, deoarece în acest caz el suferă o uscare rapidă și nu mai poate fi preparat. Se recomandă examinarea interiorului pilniei de fiecare dată cînd se schimbă borcanul, pentru că la gura de intrare se pot instala păianjeni care capturează o mare parte din insecte. Capcana poate aduna în mod automat cîte 20 000—30 000 de insecte în cursul unei veri. Astfel studiul faunei insectelor din țara noastră poate fi mult ajutat, iar colecțiile muzeelor substanțial îmbogățite cu insecte, ai căror reprezentanți vor fi mai puțin numeroși după decenii ce se scurg, din cauza reducerii cenozelor spontane și a aplicării pe scară largă a insecticidelor.

BIBLIOGRAFIE

1. GRESSITT L. — GRESSITT, M. K. (1962): *An improved Malaise trap-Pacific*, Inst. Honolulu, vol. 4, pp. 87—90.
2. MARSTON, N., (1965): *Recent modification in the design of Malaise insect traps, with a summary of the insects represented in collections*. Journ. Kansas Entomol. Soc. vol. 38, pp. 154—162.
3. MALAISE, R. (1937): *A new insect-trap*, Ent. Tidskrift, vol. 58, pp. 148—160.
4. MOCZAR, L. (1967): *Trap automatic for capture of flying insects*, Folia Entom. Hung., vol. 20, pp. 213—220.
5. PETERSEN, B. (1966): *The Noema Dan Expedition, 1961—1962. Insects and other land arthropods*, Entom-Medd., vol. 34, pp. 283—304.
6. TOWNES, H. (1962): *Design for Malaise trap*, Proc. Entom. Soc. Washington, vol. 64, pp. 253—262.

CARACTERIZAREA ANTROPOBIOLOGICĂ SI FIZIOGNOMICĂ, PRIN RECONSTITUIREA FEȚEI DUPĂ CRANIU, A UNOR PERSOANE DIN COMPLEXUL FUNERAR DIN SEC. II- I î.e.n. DESCOPERIT LA ORLEA

Dr. CANTEMIR RIȘCUTIA,
Dr. DARDU NICOLAESCU-PLOPSOR,
IRINA RIȘCUTIA

Reconstituirea țesuturilor moi și refacerea — pe baze științifice — a fizionomiei umane, ca un întreg cu valoare în diagnoza antropologică de grupă și totodată cu valoare de document în identificarea individuală, sint o necesitate a antropologiei moderne.

Incepînd din 1965, noi am propus *studiu reconstituirilor fizionomice ca metodă de cercetare antropologică pe serii*, considerînd că avantajul obținut prin sporul de informație ce-l aduce reconstituirea infățășării fizice precum pînă în acastă direcție.

Dacă în lucrarea de față seria studiată este alcătuită doar din cinci indivizi și, prin urmare, exploatarea ei statistică nu oferă perspective importante, în schimb, o serie de constatări preliminare asupra materialului ne-au condus spre o altă valorificare a reconstituirilor, și anume spre domeniul relațiilor genetice dintre indivizi. Eventuala posibilitate de a urmări înrudirea dintre cazurile studiate, ar fi un prețios auxiliar al cercetării arheologice, în scopul stabilirii unor relații familiale și sociale.

În cele ce urmează, vom analiza o serie de cinci portrete obținute prin metoda de reconstituire grafică a lui M.M. Gherasimov, completată pe baza unor indicații după Krogman.